СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ РІК XLV. Ч. 236. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 11-го жовтня 1937. VOL. XLV. No. 286. Jersey City, N. J., Monday October 11, 1937. THREE CENTS

ПРЕЗИДЕНТ ЗАНЯТИЙ СХОДОМ

ВАШИНГТОН. — Вернувшись до столиці, президент Рузвелт у першу чергу занявся ситуацією на Далекому Сході. Він наперед відбув довші наради з Корделом Голом, секретарем стейту, з Сомнером Велесом, підсекретарем стейту, та Норманом Дейвисом, подорожуючим амбасадором Злучених Держав.

Рівночасно в департаменті стейту відбувалися важні наради з В. А. Молетом, членом британійської амбасади у Вашингтоні.

Висліду нарад не подано до публичного відома; сказано тільки, що вони відносилися до ситуації на Далекому Сході, котру тепер президент живо студіює.

АМЕРИКА ДОДАЄ НОВІ КОРАБЛІ ДО ВОЄННОЇ ФЛЬОТИ.

НЮ ЙОРК. — У корабельних доках на Стетен Айленді викінчено для американської фльоти новий контрторпедовець („дістройер") „Фенинг". Має він 1,500 тон містоти; коштував 4 міліони долярів.

УРЯД ЗАМОВЛЯЄ БІЛЬШЕ „ЛІТАЮЧИХ ФОРТЕЦЬ".

ВАШИНГТОН. — Департамент війни замовив 13 додаткових великих бомбових літаків, загально званих літаючими фортецями. Уряд видасть на цю будову 2 міліони 518 тисяч долярів. Мають вони літати зо скорістю 225 миль на годину й носити залогу з 7 до 9 людей та 5 машинових крісів.

ДАЛІ ХОЧУТЬ НЕВТРАЛЬНОСТИ.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Джералд Най, предсідник комітету для розсліду фабрикації амуніції, заявив, що як лише збереться нова сесія конґресу, він предложить проєкт нового закону про невтральність. На його думку, закон про невтральність треба би загострити; ситуація на Далекому Сході не булаб така зла, каже він, якби закон про невтральність був відразу примінений. Він каже, що не буде виступати в цій справі самий.

ЗАХОДИ КОЛО ОРҐАНІЗУВАННЯ АРСЕНАЛОВИХ РОБІТНИКІВ.

ВАШИНГТОН. — Юнія „Юнайтид Федерал Воркерс оф Америка", що належить до Комітету Промислової Орґанізації, почала заходи коло зорґанізування робітників, занятих в арсеналах і корабельних доках Злучених Держав.

Представники цеї юнії закидають зарядам цих арсеналів і доків „недемократичні заходи", щоб запобігти орґанізації.

ПРЕЗИДЕНТ „ЗАНАДТО ЗАНЯТИЙ, ЩОБИ БАЧИТИСЯ З БЛЕКОМ".

ВАШИНГТОН. — На запит ґазетярів до президента Рузвелта, чи він буде бачитися з бувшим сенатором Блеком, котрого номінацію на члена Найвищого Суду атакують за його приналежність до громильної орґанізації Ку Клакс Клену, президент Рузвелт заявив, що він тепер занадто занятий, щоби бачитися з Блеком.

ПРОЦЕС ЗА ГРОМИЛЬСЬКИЙ НАПАД.

БАРТОВ (Флорида). — Перед місцевим стейтовим судом ведеться розправа за громильський напад і побиття людей, підозрілих за аґітацію за Комітет Промислової Орґанізації. Прокураторія обвинувачує за напад 6 поліцаїв, закидаючи їм побиття на смерть Джозефа Шумейкера 30-го листопаду 1935 року.

Перші свідки прокураторії, що самі були биті, пізнали 4 обвинувачених як своїх напасників.

7 ОСІБ ЗГИНУЛИ ЧЕРЕЗ ЗУДАРЕННЯ ПОЇЗДУ З АВТАМИ.

ҐЕРІ (Індіяна).—Поїзд залізниці „Никел Плейт" наїхав на два авта, що зударилися на залізничій дорозі. Сім осіб згинули на місці.

ЗАСУДЖЕНИЙ ЗА НЕУВАЖНЕ СТРІЛЯННЯ.

НЮ ЙОРК. — У суді для домашніх відносин у дільниці Квінс ставали на суд 14-літні хлопці, обвинувачені за спричинення смерти 17-літньої дівчини своїм неуважним стрілянням. Суддя переконався, що смерть була зовсім припадкова, одначе хлопці відповідали за злочин, бо вони вкрали рушницю й стріляли в межах міста, де всякий вистріл може попасти в людину. Суддя признав їх винуватими, але перед виданням присуду приказав віддати їх до шпиталю для розсліду умового стану.

ЗАСУДЖЕНА ЗА ВБИВСТВО СВЕКРУХИ.

НЮ ЙОРК. — Присяжні судді в стейтовім суді дільниці Бруклин признали 45-літню Бесі Бартновску винуватою вбивства своєї свекрухи, пані Етел Бартновської. Обвинувачена зізнала в суді, що вона не вбила своєї свекрухи, котрої тіло знайшла дочка обвинуваченої, вернувшись додому зо школи.

ВИНАХОДИ ОЩАДЖУЮТЬ ВИДАТКИ.

Міський санітарний уряд у Ню Йорку вживає тепер у своїх фабриках для нищення сміття нового винаходу своїх інжинірів, що добуває ґаз для порушування моторів із спалюючогося сміття. Винахід ощаджує місту коло $25,444 долярів річно.

ЖОРСТОКА СМЕРТЬ.

Шістьлітня дівчинка Йосифа Карел померла від покалічень у шпиталі в Гемилтоні (Канада), коли в амбулянс, яким її везено до шпиталю, вдарило авто якогось Джіма Почічіо. Дитина захорувала на дитячий параліж і амбулянс віз її з Сарнія зі швидкістю 140 миль, щоб якнайскорше доставити до „залізних легенів" у шпиталі. Було ще три бльоки до шпиталю, як сталася катастрофа. Від сильного удару двері в амбулянсі відчинилися й дитина вилетіла з усею силою на вулицю, де розбила голову до трока з деревом.

БРАТ ДЛЯ ПОТЕРПІЛОГО БРАТА.

Суспільні добродійні орґанізації в Манітобі ведуть збіркову кампанію між фармерами й огородниками в користь потерпілого від посухи населення в полудневім Саскачевані. Збирають ярину.

У Бритиш Колумбії збирають у той сам спосіб 200 ваґонів ярин і овочів, головно консервованих.

ЧИ ЕСКІМОСИ Є ІНДІЯНИ?

Найвищий суд Канади має рішити трудну правну проблему: чи ескімоси є індіяни. Квестія виринула у звязку з тяжким положенням ескімосів, котрі живуть на далекій півночі. Уряд Квебеку одержав прошення, щоби провінція допомогла ескімосам, котрі знаходяться в останній нужді. Перед урядом стало питання: чи ескімоси є індіяни, чи ні. Коли вони індіяни, то їм не належиться запомога, лише спеціяльна допомога й опіка. Колиж вони не індіяни — їм належиться звичайна запомога. Питання було затрудне й тому уряд віддав цю справу Найвищому Судові.

ФАЛЬСИФІКАЦІЯ МОНЕТ У СУДІ.

Перед окружним судом у Ґнезні відбувся цікавий процес якогось Малічака і Пшибильської, яким закинено фальшівництво грошей. Малічак боронився, що фальсифікати діставав з Познаня, а Пшибильска, щоб рятувати співобвинуваченого, брала вину на себе, мовлячи, що сама фабрикувала гроші. Суд звелів перевести докази. Спроваджено на судову салю ґіпсові форми, металь та вогонь і при замкнених дверях відбулася проба. Пшибильска здала іспит, суд признав її фабриканткою фальсифікатів і засудив її на 4 роки вязниці. Малічака увільнив.

ЩЕ ОДИН „ДОМ ЛЮДОВИ".

В Будзанові, пов. Теребовля, викінчують „Дом Людови". Ростуть польські доми, як гриби по дощі. . .

КОРАБЕЛЬНІ ПІДПРИЄМСТВА ПОЛАГОДИЛИ СТРАЙК.

Юнія морських робітників у Ню Йорку, „Нешенел Маритім Юніон", звязана з Комітетом Промислової Орґанізації, підписала угоду з 9 корабельними підприємствами, що займаються перевозом вугля водою; на основі цеї угоди 2,240 членів юнії дістають підвишку заплати від $5 до $25 на місяць.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ГОСПОДАРКА В ПЕЧЕРСЬКІЙ ЛАВРІ.

Ще в 1926 р. большевики зліквідували Печерську Лавру, забороняючи відправляти в ній богослуження. В р. 1930 прогнали з неї решту монахів, що мимо ліквідації там проживали, а Лавру перемінили на протирелігійний музей.

Опіку над тим „музеєм" доручили якомусь Знайкові, який так „уміло" господарив, що всі памятки Лаври поницчив або попродав. За його урядування з архівів Лаври щезли всі історичні документи, що відносились до часів побуту німців в Україні, а теж часів УНР.

Таку саму господарку ведуть большевики і по інших, перемінених на „музеї", манастирях, звідкіля теж пропадає чимало історичних, архівальних матеріялів.

Відомості ці знаходимо в „Комсомольській Правді", яка дає докладний образ хаосу, в якому знайшлось большевицьке музейництво в Україні.

ГРИБ, ЩО ВАЖИТЬ 2 КҐ. І 25 ДКҐ.

В Яблониці, повіт Надвірна, знайшла жінка гриб, що важить 2 кґ. і 25 дкґ. По дощах росте в горах дуже багато грибів.

ВИКОЛОЛИ ОЧІ НОЖИКОМ.

До Острова Мазовецького до лічниці привезли старого жида, купця з Цеханівця, Л. Козу. Коза їхав на базар. На дорозі напали на нього оенерівці й викололи старцеві очі.

ЩЕ ОДИН КОСТЕЛ.

В криниці, пов. Перемишль, будують костел для кількох римо - католицьких родин. До будови причинився місцевий дідич, відступаючи безплатно землю на цеґольню.

ЩОСЬ ЯК АФЕРА ПАРАЛЄВИЧЕВОЇ.

„Ізвестія" повідомляють про викриття великої корупційної афери в советському судівництві. В багатьох містах прокуратори за хабарі припинювали кримінальні справи, протеґуючи дефравдантів, ошуканців і т. д. Державні трести, щоб забезпечити своїх службовців перед прокураторською владою, виплачували урядовцям прокуратури правильні платні. У свердлівській окрузі прокуратура за хабарі припинила поверх 9,444 кримінальні справи. Доходження викривають тепер щораз нові факти корупції советської судово-прокураторської влади.

СПІЛЬНІ ПАСОВИЩА В САСКАЧЕВАНІ.

В цім часі йде в Саскачевані гарячкова акція перемінювання посушних околиць у спільні пасовища. Акцією кермує уряд. В округах Леніґен, Ленґем, Маріпоза, Диндерн, Троссекс, Бродерик і т. д. обгороджують великі частини дотетер управної землі. На другу весну на великих просторах будуть пастися коні й худоба.

ВИБИРАЛАСЯ ДО БОЛЬШЕВИКІВ.

До слідчого виділу в Тернополі привели 18-літню Розу Штер, родом з Нової Всі, пов. Катовиці, що приїхала до Грималова з наміром перейти границю до советської Росії. При ній знайшли 1,696 зл., які вкрала в своєї матери. Вона взяла властиво 2,000 зл., але частину грошей видала по дорозі. На запит, пощо хотіла дістатись до Росії, заявила, що советський лад відповідає її переконанням.

ЗДИЧІННЯ СІЛЬСЬКОЇ МОЛОДІ.

Про жахливий випадок убивства повідомляють з Дрогобички коло Дубецька, перемиського повіту. В часі бійки 18-літній Мартин Гендзель пробив ножем 16-літнього Болеслава Ґженду в черево так, що кишки з нього вийшли. Тяжко ранений помер незабаром у перемиському шпиталі. Молодому душогубові помагала його сестра, що в часі бійки закинула Ґженді мішок на голову і хлопець не міг боронитися.

ТРАҐІКОМІЧНА ПРИГОДА ШОТЛЯНДЦЯ В ЛОНДОНІ.

Недавно трапилася одному молодому шотляндцеві траґікомічна пригода підчас його побуту в Анґлії. Мак Ферлянд рішив провести свою відпустку в Анґлії над морем. Він виїхав до купелевої місцевости Гов і замешкав у невеликому пансіоні. Мак Ферлянд завіз свої клунки до пансіону і сам тому, що панувала сильна спека, пішов над море викупатися. Коли вечором хотів вернутися додому, не міг собі пригадати ніяким чудом назви пансіону, куди він заїхав. Не міг теж пригадати собі назви вулиці, на якій пансіон стоїть. Кілька годин блукав він вулицями Гову, одначе не міг віднайти свого пансіону. Ночувати не було де, їсти не мав за що, бо свої гроші теж залишив у пансіоні.

З болем серця пішов молодий шотляндець на поліцію. Там незвичайно ввічливо вислухали його траґічне оповідання і почали шукати забутого пансіону. Кілька поліцаїв розійшлися в ріжні сторони, одначе вернулися з нічим. Мак Ферляндові запропонували нічліг на поліції на килимі.

Чергового дня, коли шотляндець намагався з важким трудом пригадати назву нещасного пансіону, вбігла на поліцію власниця пансіону з повідомленням, що загубився їй гість. Мак Ферлянд зустрінув її з радісним окликом, кинувшися збентеженій господині на шию.

МАНІФЕСТУЮТЬ УКРАЇНСЬКИЙ ХАРАКТЕР ХОЛМЩИНИ

ЛЬВІВ. — Кореспондент „Нового Часу" подає з Холму таке:

Сьогодні нараховуємо поверх 12,000 українських паломників. Цілий Холм, давня княжа столиця Романа і Данила, замінився в одно велике українське море. Ціле вчорашнє пообіддя, вночі й сьогодні десятки священиків правлять Служби Божі. Вчора між іншим посвячено врочисто новий прапор холмського церковного братства, відновленого в 1852 р. На свято прибуло теж багато околичної інтеліґенції.

Отсе свято це Свято Пречистої у Холмі, яке споконвіку було найбільшим святом холмської землі. Всюди в Україні знали „холмську горку", на якій стояла величава катедра українських епископів. Цю українську катедру забрали по війні „римо-католики", себто поляки, і перемінили на костел, розбираючи все те, що нагадує київський, український стиль. Свято, про яке згадуємо, відбувається в малій церкві св. Івана Богослова.

УКРАЇНСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ НА ПОХОРОНІ МАСАРИКА.

ПРАГА. — Українська кольонія в Празі склала вінок на могилу президента Т. Г. Масарика. Українська делеґація, яка несла вінок складалася з 200 душ. Вони прийшли з вінком і національними українськими прапорами головними вулицями міста Праги і, як подають, зробила велике враження на маси народу.

"ПРОСВІТА" ЗАМОВИЛА НИЗКУ МУЗИЧНИХ ТВОРІВ.

ЛЬВІВ. — Товариство „Просвіта" замовила у звязку з ювилеєм 70-ліття свого існування, яке святкуватимуть у 1938 р., низку творів для просвітянських хорів і для дутих орхестр. Ті твори, що їх замовлено в українських композиторів, зачнуть друкувати вже цього місяця.

"УКРАЇНСЬКА НАРОДНЯ ПІСНЯ".

КИЇВ. — Під повищим заголовком видано серію сольоспівів. Пісні є оброблені Ревуцьким, Лятошинським, Косенком і іншими.

„ПОШАНА ЗОБОВЯЗАНЬ, ЦЕ ОСНОВА ЦИВІЛІЗАЦІЇ".

ПАРИЖ. — Так говорив Дельбос, французький міністер справ закордонніх, на зборах Ліґи Націй. Українське Товариство Ліґи Націй поґратульовало Дельбосові за цей висказ, а заразом заявило, що ці слова варт пригадати Літвінову, що прислухувався до промови Дельбоса. Це представникові Совєтів, що загарбали Україну, треба знати, що „кожний напад є заразом злочином і самовбивством".

ЖИДИ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ҐЕТА.

ВАРШАВА. — Жидівські посли і сенатори були на авдієнції у польського міністра освіти, щоб йому донести про негодування жидівської людности через зарядження університетських властей щодо окремих місць для студентів-жидів. Міністер заявив, що це зроблено задля спокою й охорони самих жидів.

АНҐЛІЯ ВСЕТАКИ ОБЕРЕЖНА.

ЛОНДОН. — Невіл Чемберлейн, британійський премієр, не щадив слів похвали для президента Рузвелта за його заяви в справі подій на Далекому Сході. Він радий, що Злучені Держави зірвали з системою „ізоляції". Заповів, що Велика Британія буде кооперувати з Америкою у справі замирення Японії і Китаю, як теж привернення спокою в Еспанії. Та заразом він не сказав нічого такого, з чого можна булоб заключати, що Велика Британія рішена на якусь активність.

ІТАЛІЯ ВІДГРОЖУЄТЬСЯ.

РИМ. — Італія дає виразно до пізнання, що не лякається ніяких погроз. Вона вислала нові сили до Еспанії, як теж оголосила, що скріпляє свій ґарнізон у Лібії, в Африці, щоби бути готовою — на всякий випадок.

ХОЧЕ ЩОСЬ РОБИТИ.

ЛОНДОН. — Князь Віндзор, що одружився з розведеною двічі американкою, повинен тепер тихо сидіти і вдоволятись жінкою та безділлям. Так думають в урядових колах. Та сам князь з тим не погоджується. І тим виясняє Рендолф Черчіл, приятель князя, його подорож до Німеччини, де він буде приглядатись до робітничого життя. Віндзор хоче теж набрати власного враження щодо цього, як живеться німецькому народові під владою націстів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
...ted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 ... the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„ВІЙНА АЖ ДО ЗНИЩЕННЯ"

Відкриваючи чергову річну конвенцію Американської Федерації Праці в Денвері, Колорадо, Вилйем Ґрін, її президент, виповів війну аж до повного знищення. В часах, коли держави ведуть проти себе невиповіджені війни, ця заява не викликалаб ширшого зацікавлення, як доказ старої воєнної техніки, але вона цікава тим, що цю війну аж до повного знищення Ґрін виповідає іншому союзові робітничих юній, Комітетові Промислової Орґанізації.

Зо слів Ґріна виходилоб, що знищення Комітету Промислової Орґанізації є одною з головних цілей Американської Федерації Праці; а що Американська Федерація Праці має поправляти долю робітників, то виходилоб, що від розбиття Комітету Промислової Орґанізації мала би поправитися доля робітників. Як це має статися, цього ніхто, навіть самий Ґрін, не знає.

Ще цікавіше булоб знати, як саме Ґрін і Американська Федерація Праці мали би знищити Комітет Промислової Орґанізації. Як, наприклад, може Федерація Праці стерти з лиця землі майнерську юнію „Юнайтид Майн Воркерс", або кравецьку юнію „Амалґамейтид Кловдинґ Воркерс", або юнії робітників при виробі заліза, ґуми, тканини, котрі відійшли від Американської Федерації Праці та пристали до Комітету Промислової Орґанізації?

Знищення цих юній неможливе, але боротьба Американської Федерації Праці проти них можлива. Та чи така боротьба причиниться до поправи долі робітників? Себто, чи причиниться вона до скріплення сили зорґанізованого робітництва? Ледви чи й Ґрін підняв би такі претенсії.

Через те й не можна дивуватись Джанові Луісові, предсідникові Комітету Промислової Орґанізації, котрий схарактеризував заяву Вилйема Ґріна як дітвацтво.

На оборону Ґріна можнаб хіба сказати, що його політика не така зла, як його заява. На ділі Американська Федерація Праці не зачіпала юній Комітету Промислової Орґанізації в тих промислах, де юнії добре зорґанізовані, хоч вона мала немало сутичок з юніями Комітету в слабо зорґанізованих промислах. З цього видно, що Американська Федерація Праці властиво не хоче знищити юній Комітету, а тільки привернути їх назад до Федерації на умовах, подиктованих Федерацією. Та власне ця безкомпромісовість Ґріна унеможливляє таку консолідацію, котрої брак анґлійські юнії вважають справжнім скандалом юнійного руху. Ґрін веде таку політику хіба для особистого бизнесу, боячися, що при злуці назад обох рухів він може особисто провалитись. Але чим довше він буде вести цю політику безкомпромісової, а безпотрібної боротьби проти конкуруючої орґанізації, тим певніший його особистий упадок. Серед американського робітництва наростає тепер зрозуміння, що робітничий рух не може дозволяти собі на удержання двох конкуруючих орґанізацій. А це зрозуміння скорше чи пізніше мусить знайти вислів у консолідації двох напрямків і в упадку тих, що до неї не допускали.

ЯК БОЛЬШЕВИКИ ЗАХОПЛЮВАЛИ ВЛАДУ

Микола Вранґель, батько відомого ґенерала, оповідає в своїх незвичайно цікавих „Воспомінаніях", що чужинці, з котрими він сходився, видіставшися з Совєтів, здивовано жадали завжди від нього вияснення на таке питання:

„Як це могло статися, щоб народ, який числить 150 міліонів людности, дав себе так легко поневолити такій зникаючій меншості?

„Це не меншість, відповідав Вранґель, але попросту горстка — Ленін, Бронштайн-Троцький, Нахамкес-Стеклов, Апфельбавм - Зіновев, Розенфельд - Каменев та кілька інших — надзвичайно переростала своєю рішучістю й енерґією евнухів „тимчасового уряду" з Керенським на чолі".

Забравши владу в свої руки, пише Вранґель, вони мали за собою тільки збунтованих і занархізованих салдатів і робітників, з котрих не всі були певні, і ріжну голоту. Селянство стояло байдужно осторонь. Щоб його позискати, кинули вони клич безкарного грабунку державних і приватних земельних маєтностей. До помочі прикликали собі як певний, а через це дуже поживний елемент, твердих з природи і звірських, солідних і здисциплінованих **лотишів,** які на віки вічні покрили соромом свій народ, а то цею ролею, яку вони підчас революції відіграли. Автім, де лише було можна, вони приймали і китайців у свою службу.

Упоравшися збуржуазією й офіцирством та захопивши владу, нові володарі переконалися незадовго, що не мали вправи в правленні державою. Довгі роки життя на еміґрації вели вони **каварняну політику,** а з життям не стикались.

Отже в який спосіб держати в карбах отсю дич, на якій оперлись і якій вони завдячували свою перемогу? — питається Вранґель і відповідає:

Вже в перших днях їх панування моряки в Кронштаті дірвалися до вязничної твердині, повиволікали з неї позамиканих там та увязнених сивих адміралів, старших і молодших офіцирів, пігнали їх до моря і там їх потопили.

А в Петербурзі товпа під проводом кількох моряків вдерлася до шпиталю, де лежали хорі бувші міністри Кокишкин і Шинґарев. Товпа витягнула їх на вулицю, волікла по болоті, а потім порубала їх на кавалки. Що можна було супроти таких подій робити? Не було ані поліції, ані судів. Серед спільників Леніна були ще і такі, що мали сумління, але їх сумніви розбивав Ленін своїм авторитетом. Він при кожній нагоді переконував їх про **коконечність терору.** Тероризм відповідав і диким інстинктам мас, як і тактиці большевизму.

„Чи уявляєте собі, — говорив Ленін — що моглиб ви без терору перемогти і що зможемо без терору удержатись на вже здобутих становищах? Поліцію створимо легко, а місце судів заступить „Чека".

Дуже зручно розпорядив Ленін, щоб до компетенції Чеки належали також службові надужиття, бандитизм, дезертирство, саботаж і т. п. Іншими словами: большевики удержуються при владі терором, але терору вживають не лише проти контрреволюційних замахів, а й проти всіх надужить на некористь держави.

Інституцію **„Чрезвичайок"** створив Ленін два тижні по здобутті влади декретом з 7-го листопаду 1917 р. Нові володарі почали рівночасно грати ролю законодавців.

Декрети сипалися як з рукава і дуже часто собі перечили. Нарешті стало вже тяжко в них орієнтуватись і тому видано загальний декрет, котрий буцімто був змістом всіх інших, а в сумнівних випадках приказував поводитися **„революційним сумлінням".**

Очевидна річ, що годі було до таких законодавців поважно відноситись. Говорили люди:

„Ось тумани! Будуть так пописуватися своїми мудрощами пару тижнів, а потім розженуть їх!"

Але минав тиждень за тижнем, а ті, що їх уважали за туманів, щораз кріпше вдержувались на своїх становищах і щораз з більшою енерґією впроваджували свої пляни в життя.

Розпочалося від так званих **„домашніх комітетів".** Головами вибирано звичайно каменичних сторожів і визначувано їм високу платню, щоб лиш мати їх на своїм (льокаторів) боці. Але це ні на що не придалось. Ось видано новий декрет, за котрим мали „буржуї" в домах, у яких мешкали, виконувати службу давніх сторожів, отже замітати вулицю, вести в ночі дижур при брамах і т. ін. „Буржуї" відносились до того спершу як до веселої комедії. І так, на Василієвськім острові (в Петербурзі), якийсь пан замітав у фраку і в циліндрі, а якийсь сенатор — у параднім убранні з золотою звіздою на грудях і з червоною лентою через плечі. Але тої ленти не посмів з нього здерти ніякий міліціонер, бо червона краска була святою, як краска революції.

Та умовини життя ставалися щораз тяжчі і „буржуї" мусіли взятися до дрібного промислу.

„Дами" з великого світу випікали булки та продавали їх на вулицях, інші знову закладали малі каварні. Бувший полковник ґвардії кирасирів направляв чоботи, а кавалерґарди, що були цвітом аристократії, навантажували тягарі на залізничих двірцях. Все те можна було ще легко знести. Але найприкріший був декрет про „уплотненіе" помешкань. Він змушував буржуїв приймати до своїх помешкань таких льокаторів, яких їм влада прислала. Тоді помешкання ставало для його власників чистим пеклом, в котрім мусіли жити разом переважно з людьми грубими, некультурними та до них ворожо наставленими.

Незадовго потім заказано свобідний продаж харчових продуктів і від того часу все йшло на картки, а мешканців поділено на три катеґорії.

До третьої катеґорії належали „буржуї", котрі діставали одну третину фунта хліба на добу й одного селедця.

Нарешті прийшла націоналізація банків разом з конфіскатою грошей і цінних річей, здепонованих у банкових касах.

І так „блазни стали ґрізними панами", а цілий Петербург перемінивсь у величезний маґазин, в котрім кожний продавав останки того, що ще мав.

Такі декрети деморалізували людність, позбавляючи її почуття права.

Як приклад наводить Вранґель жінку портієра у своїм домі. Була це добродушна старенька баба, котру він любив і не мав їй що закинути. Її братанич, 14-літній Серйожа, викрав у неї всі її ощадності, біля двох тисяч рублів. Вона попала в розпуку. „По кількох днях — каже Вранґель — побачив я її надзвичайно врадуваною. Щож таке сталося? Ось кілька товаришів Серйожі влаштували нічну виправу на чуже помешкання. Виправа дуже добре повелась, а як поділилися добичею, то на кожного припало по 20 тисяч. Братанич з великої радости звернув тепер тітці гроші, що їх перше вкрав.

„Алеж це простий розбій!" — сказав я. А на це бабуся: „Пане! тепер усі так роблять. Чиж маємо з голоду вмирати?" Пройшло ще кілька місяців і ми згадували ті часи як добрі старі часи!

Далі читаємо таке: Терор прийняв страшні розміри. Описувати його не буду, бо це така тема, котру нелегко вичерпати. Оповім лише про найближчих, про родину і свояків та приятелів, з котрими зрештою нічого такого особливого не сталося, а те, що сталося, було на ті часи річчю звичайною, банальною. Родина мого брата Михайла вигинула ціла, жінка його померла з виснаження, синів розстрілено.

Одначе про долю одного з них, Юрія, годиться трохи більше оповісти.

Була це надзвичайно добра людина. Він мешкав стало у своїй маєтності в петергофськім повіті. Він умів жити в згоді з селянами і селяни любили його. Коли революція забрала йому майно, він лишився у дворі, селяни дали йому коня і корову, а разом з родиною одержував картки на харчі. І так жили кілька місяців.

Але ось появився робітник-большевик, син старого камердинера, авантурник і пияк. По якійсь бучі загрозив йому Юрій, що його вижене. „Вижeнеш? Побачимо ще, хто кого вижене!"

Ще тої самої ночі той лайдак спровадив кількох салдатів, що вдерлися до хати, позабирали гроші, дорогоцінности та зажадали пишної вечері. По скінченій хапатні дали їм люди коні і вони мали вже відїхати, забираючи Юрія з собою. Але селяни випросили в них, щоби лишити його на місці. Вони покищо згодились на це. Кілька салдатів сиділи вже в санях, аж один нараз скричав:

„Як же то маємо відїхати, не застріливши ні одного буржуя"? І тоді другий з них вистрілив, а Юрій упав ранений.

Мати і жінка піднесли його і занесли до спальні, бо хотіли перевязати його рану. Але до кімнати влетіли салдати та добили його. І тепер наступила дика сцена. Вбитого обдерли з убрання та знущалися над голим трутом. Топтали ногами, тягали по кімнаті, вилупили йому очі, а в рот поклали папіроску. Приказали спровадити з села дівок, один сів до фортепяну і почалися танці. Танцювали дивкруги небіжчика, плювали на нього та ще поганіші річі з ним виробляли... А підчас цього вигнали матір і жінку на половину розібраних на мороз.

Щодо дочок моєї сестри, то вони пропали безслідно. Дочку, разом з малолітнім сином, арештовано і вкинено в Москві до тюрми. Матір засуджено на смерть, але за грубі гроші замінено їй кару смерти на досмертну тюрму. Сина звільнено, але він зник без сліду. Моїх братаничів і сестрінок, Вранґлів, Бібікова, Шірінського Шахматова, помордовано, стару мою тітку Вранґлеву закопано живцем, сестріниці Воґаківна, Алексеєва, Ґоліцинова померли з голоду. З голоду померли теж ґен. Пентелеєв з жінкою, а барон Прітвіц осліп з голоду. Нолькен і ціла його родина отруїлися добровільно. Синів адмірала Чіхачева, полковників Арапова й Аничкова розстрілено. Але що маю говорити про помордованих! Радше говоритиму про тих, що врятувалися.

Отже якимсь чудом врятувалась моя жінка і її сестріниця Арапова. Дісталася вона до Болгарії і там удержується з лекцій. Братам її вдалося також утекти.

От і все. Трапляється часом, що одно слово малює ліпше дану епоху, ніж цілі записані сторінки. І так я довідався про смерть одного мого приятеля в Москві, але з чого він умер, чи з хороби вдома, чи в тюрмі, чи може замучили його на смерть — ніхто не був годен мені розповісти. Аж ось несподівано стрічаю на вулиці його льокая й питаюся: „Що сталося з твоїм паном?"

„А нічого такого. Його розстрілили".

За **М. З.** подав **Іван Наконечний.**

БОРОТЬБА ЗА ВІРЛИНЕ ГНІЗДО

(Написав Пабльо Кокерізар).

Раз пополудні Педро збіг спішно з гори. Видно було, що має щось важне сказати, бо звичайно цей старий чабан не хвилювався так легко. А тепер, як видно, він був задихався. Тому я вийшов напроти нього та ждав на веранді.

— Він схопив вісім овець. За один тиждень, сеньоре. А на другий тиждень забере ще більше. Небаром нічого не лишиться з усієї череди!

— Хтож, це такий? — спитався я трохи здивований, бо я й не зрогадувався, яку то потвору міг Педро мати на думці, бо вже кілька літ вовки не показувалися в цій околиці. У Сієра де Ґуара їх зовсім винищили.

— Орел!

Я мусів тоді дуже здивуватися, бо я і не здогадувався такого ворога.

Манівцями.

Вкінці Педро вспокоївся та розповів коротко, що й як. Орел схоплював що дня бодай одну вівцю, а останніми днями навіть по дві. А останніми днями ~~появлялися~~ навіть два вірли та виявляли страшний апетит. З того я здогадувався, що спершу вибирався за добиччю лише самець, а самиця берегла гнізда з молодими. Тимчасом вірлята трохи підросли, отже гніздо можна було оставити без опіки. Тому я зараз вибрався з Педром у дорогу. Ми йшли здовж ріки Ґалеґо, потім завернули на схід, щоби добитися до узбіч Сієра де Ґуара.

Щойно в ночі дійшли ми до череди. Вівці, хоч це був нічний відпочинок, були неспокійні. Як ледви почало сіріти, я вже лежав у засідці за нижчими смереками. Оплатилося тут ждати, бо вже небаром побачив я високо два величезні вірли, що кружляли понад чередою. Кружляли помалу, все меншими колами.

Нараз один орел перестав колувати та впав так скоро на череду, що годі було й подумати про стріляння. А орел уже схопив вівцю і в цюж мить піднісся вгору. Летів на захід. За ним помало летів другий хижак теж доволі високо.

— Сеньоре, пополудні вони вернуться та й далі забиратимуть вівці — запримітив Педро.

А череда розбіглась і кілька годин ні одна вівця не важилася вийти на пасовище та на узбіччя.

На скельному шпилі.

Три дні перешукував я всю околицю. Я вірив, що гніздо тих вірлів мусить бути десь на захід від пасовищ. Та воно мусіло бути десь аж поза Сієрою де Ґуара, бо вірли часто вилітають за добиччю і на кількасот миль і так далеко є всилі нести в кігтях схоплену добич.

Перед- і пополудні слідкував я за летом вірлів. Вони все літали в тому самому напрямі, та так високо, що я був би не вцілив вірла, лише напополошив.

Та мені пощастило. В самітній, укритій долині, куди певно не ступала ще людська нога, побачив я скелю, гостру наче голка, в и с о к у яких 90 стіп. Коли я подивляв це чудо природи, побачив нараз тінь над собою. Я мимоволі скрився за кущем. То був орел.

Він помало кружляв довкола скелі, злетів до її шпиля та зник за скельною розколиною. Рівночасно почув я пронизливий пискіт і пізнав, що там мусить бути гніздо з вірлятами. Я ждав іще, та мені не вдалося зістрілити вірла. Як стемнілося, я вернувся до овець на пасовище. Педро дуже зрадів, як довідався, що я вже вислідив гніздо.

— Сеньор постріляє тих чортів, — радів він.

Та я хотів вірленята забрати з гнізда, відставити їх до Альказару, а старих вірлів постріляти.

Між небом і землею.

Педрові не сподобалося, що я хочу лізти на шпиль скелі, щоб відтам дістати вірленята.

— Ти, Педре, підеш зо мною. Візьми мішок, щоб у нього сховати вірленята, а потім відставити їх до Альказару.

Ми вибралися в дорогу. Педро йшов нерадо. Як ми прийшли, було коло полудня.

— Підиждемо, аж старі пополудні відлетять, потім видістанемося на шпиль і заберемо вірленята. Ти вернешся, а я підижду, щоб застрілити старих.

І справді зараз пополу~~дні обе вірли~~ відлетіли, а вірленята провожали їх жалісливим пискотом.

— Вперед! — сказав я і побіг у напрямі скелі. Педро за мною. — Як я видістануся на шпиль, ти зупинишся посередині дороги. Одначе бери з собою кинджал і пистолю. Колиб старі вірли вернулися та кинулися на мене, ти мусиш мені помагати.

Я сам оставив кріс, а взяв із собою лише кинджал і револьвер, які застромив за ремінь.

Доволі скоро виліз я на скелю. У скельному заглибленні побачив я велике гніздо, від якого розходився с т р а ш н и й сморід зогнилого мяса. Я пізнав зогнилі, розшарпані частини мяса моїх овець, а подальше голі шиї і голови вірленят. Було їх троє.

Я схопив одно. Було завбільшки курки. Я підніс його вгору та кинув Педрові. Він зловив і сховав у мішок. За першим пішло друге. Вірленята так залякалися, що навіть не кричали.

Саме готовився я взяти третє вірленя із гнізда, як нараз скричав Педро:

— Сеньоре, вважайте! Орел над вами!

Я глянув угору й побачив, що орел саме готовився впасти на мене. Мерщій схопив я револьвер і вистрілив. Та видно, я не вцілив. Орел відлетів трохи на бік, та зараз знову кинувся на мене. Та цим разом вистрілив я ліпше. Орел перекинувся, бо вже був впявився мені у плечі, та попри Педра пірнув у провалля.

— Сеньоре, вам тече кров! Злазіть мерщій наділ, поки ще не вернувся другий орел!

Та я не хотів і слухати, забув про біль і небезпеку, а хотів іще взяти з гнізда третє вірленя. Та тут уже був надо мною другий орел. Я мерщій кинув вірленя Педрові. Орел опустився нижче та кинувся на Педра. Я побачив страшний бій між людиною і хижаком, та я не міг стріляти, бо міг би зранити Педра.

Почувся крик. Я глянув і побачив, як Педро вимахував кинджалом. Орел помало відлетів на бік, ще кілька разів окружив скелю, потім пропав у проваллі. Педро стогнав із болю. Орел ударив його своїми могутніми крилами та зломив йому руку.

Поворот.

Злазити зо скелі було тяжко, тому, що Педро мав зломану руку. Також вертатися до дому прийшлося нелегко.

Два дні пізніше приїхав я до Альказару. Там уже знали про мою добич.

Три вірленята освоїлися трохи. Вони дійсно були гарні, ступали гордо по подвірі, а котре із домашніх звірят лише наближилося до них, дзьобали сильно дзюбом. Заходили до кухні, щоб їм давати їсти. Зчасом поросли в піря і вже не були такі погані.

Та небаром я мусів рішитися продати їх, бо черaз них зійшов би я на жебрака. Що тижня мусів я зпочатку різати для них по дві, опісля по три вівці, щоби втишити їх страшний голод. Вони коштували мене багато. На щастя, трапилася добра нагода позбутися вірленят — продати їх до паризького звіринця.

Жаль мені було розлучатися з ними. Навіть Педро, що зпочатку проклинав вірленят, пізніше полюбив їх. Рука його вигоїлася, а він полюбив ці молоді хижаки зовсім не тому, що я заплатив йому за біль.

З ДНЯ

„РУМАНІЯ".

Черновецька „Рада" з 19 вересня ц. р. містить передовицю, в якій обговорює румунських політиків: тих, що є виразними ворогами українського народу і тих, що замасковуються на українських приятелів, а фактично хочуть підступом розкладати український нарід. З цеї статті виходить, що всі наші вороги шиті з одної матерії. У згаданій статті між іншим пишеться:

„І тому робить „Універзул" (одна румунська ґазета) кривду п. Д. Молдованові й усім тим румунським аґітаторам, що всякими обіцянками стараються перетягнути селянина до румунських національних партій. Якби в українських селах не було української національної свідомости й нарід не домагався школи з українською викладовою мовою й української відправи в церкві, то ніхто з румунських аґітаторів не приходив би з такими обіцянками. А так, ґраючи на українській національній струні, вбираючи вишивану сорочку з жовто-блакитною стрічкою, співаючи навіть український гимн, вони чекають, щоб український селянин з вискоком пішов за ними, знаючи добре, що коли українське селянство прийде під їх провід, то воно засимілюється політично, а потім, скорше чи пізніше, засимілюється також національно. Тому і Міґалаке з повним правом у полеміці з Ґоґою сказав: „Я більший націоналіст від Ґоґи і Кузи. Бо Ґоґа тим, що воює й хоче знищити національні меншини, викликує національний відпір у них і тиммсамим скріпляє їх. Миж, національні царaністи, притягаємо меншини до себе, роззброюємо їх, асимілюємо й запрягаємо до румунського державного воза".

Таке пише „Рада" про місцеві українські гаразди під румунською владою. Зраненого льва, яким є нині український нарід, і осли копають. Раз один англієць подав гумористичну, але дуже влучну характеристику Румунії. Але щоб цю характеристику як слід зрозуміти, треба пригадати, що по анґлійськи Румунія пишеться „Руманія". Отож він сказав, що „Руманія", це не є ніяке політичне поняття, тільки патольоґічна хвороба. Є ріжні патольоґічні хвороби: меґальоманія (хвороба великости), клептоманія (непоборна склонність красти), а „Руманія, це щось посередині",

ТВЕРДІ УМОВИНИ ДЛЯ МОЛОДІ.

Директорка відділу праці „Національної Молодечої Адміністрації" у Вашинґтоні, д-рка Марія Гейз, сказала, що в липні ц. р. 5,716 молодих хлопців і дівчат дістали заняття в промислі, а приблизно стільки само дістали заняття в серпні.

Припустім, що кожного місяця 6 тисяч молодих американських хлопців і дівчат знаходять заняття денебудь у промислі чи купецтві. То і це буде дуже маленьке, незначне число. Бо що року приростає в Злучених Державах Америки поверх пів міліона молодих хлопців і дівчат, які шукають заняття. Колиб, за обчисленнями пані Гейз, діставали заняття 6 тисяч місячно, то це далоб 72 тисячі на рік. Поверх 400 тисяч молоді лишається без занять.

Це дуже сумна статистика. Беручи під увагу нинішню тяжку скруту, дуже часто родичі напирають на своїх підростаючих синів і доньок, щоб вони вступилися їм з удержання і щоб самі почали заробляти на себе. Дуже часто можна подибати сумне обличчя хлопця або дівчини, які з розпуки пускаються в світ за очі, щоб тільки вступитися родичам з дому. Опустивши дім, вони часто сходять на бездоріжжя й ступають на шлях, що веде до злочину.

Та найбільша траґедія цього сумного явища це те, що ця молодь **хоче** працювати, **хоче** чесно заробляти, але внаслідок безробіття нема для неї в економічнім житті нації місця.

Американська суспільна система мусить за всяку ціку знайти способи, щоб дати працю тій молоді. Її в ніякому разі не можна огірчувати до життя, до людей, до теперішнього суспільного ладу. Бо коли огірчимо, то вона кинеться в обійми якоїсь іншої переворотної, суспільної доктрини, яка тільки чигає на таких незадоволених і, підсуваючись до них, обіцяє їм на вербі грушки.

ЯК ВИГОЛОШУВАТИ ПРОМОВИ.

Проповідник презбитеріянської церкви при Медісон евеню в Бруклині, д-р Джордж Ботрик, виголосив перед 115 пасторами лекцію, як треба виголошувати промови. Він сказав, що промови треба виголошувати так, щоб вони були зрозумілі. Бо ціль промови не міститься в словах і гарних фразах, тільки в змісті. Бесідник має щось розказати слухачам і він повинен так розказувати, щоб вони розуміли, чого він хоче.

Стиль повинен бути також гарний — це само собою зрозуміле. Але не треба ніколи жертвувати змісту для стилю, себто не треба ніколи підходити до промови так, що, мовляв, „це дурниця, що я буду говорити, а важне те, як я це скажу".

Стиль, слова, фрази, — це важні, але другорядні річи. Вони є інструментом, яким ми маємо різьбити зміст, так, як долота для різьбаря є тільки інструментами, якими він різьбить мистецький твір, а не є ще мистецьким твором. Хто тільки звертає увагу на слова і фрази, той подібний до того різьбаря, що обкладається долотами, а не вміє вирізьбити статуї.

Той, хто знає добре, чого він хоче, все знайде спосіб, щоб ясно висказати свою гадку. Треба старатися вияснювати найтяжчі гадки в найприступнішій формі, а ніколи не треба вбирати прості гадки в тяжку, крилату форму.

Є люди, які, щоб заховати свою плиткість, стараються звичайним, простим, поєдинчим гадкам надати найбомбастичнішу форму; таку форму, щоб вона закрила плиткість їх гадок і зробила на людей враження, що вони дуже „глибокі".

Степан Мусійчук.

ВІРШІ НА ЛИСТОПАДОВЕ СВЯТО

—o—

1. УТОПТАНА СТЕЖЕЧКА НА ЦВИНТАР.

Утоптана стежечка
На цвинтар по горбі,
Туди ходить матінка
Все смутна, у журбі.

Туди ходить матінка
Кожний день в осени;
Ой, були у неї раз
Три орли, три сини.

Один рідну матінку
Полишив, понехав,
На службу катам лихим,
Вороженькам, він став.

А другий, молодший син,
Десь пропав в чужині,
Дарма, що жде матінка
Його в день тай у сні.

Найменший, дитина ще,
Був буйний як вітрець;
Гордилася ненька ним:
Він був жовнір-Стрілець.

Ой, тішилась ненька ним,
Як він кріс в руки взяв,
Як шапку стрілецькую
У калинку прибрав.

Ой, тілишась ненечка,
Та не довго, лиш рік.
Прибіг він раз д'ненечці:
Кровця з серденька... тік, тік...

Змила йому матінка
Смертну рану сама.
Й промовив він ненечці:
„Ти вже ненько, вільна!

Промовив він з усміхом
Тай головку склонив,
При серденьку матінки
Богу духа спустив.

І йде тепер матінка,
На цвинтар скоро світ,
Бо там її Стрільчик-син,
Де хрест білий стоїть.

І йде туди матінка
На цвинтар в осени
Тай жде, чи не прийдуть там
Її інші сини.

Утоптана стежечка
На цвинтар по траві,
Аж поки прийдуть нові
Ті Стрільці Січові.

—o—

2. ПІД ДУБОМ.

Шуміло листячко на дубі,
Пастушок в тіні спочивав,
Молоду думку тут снував;
Він пас вівечки свої в зрубі
І на сопілці грав так любо,
Розмову з дубом собі мав.

Зелене листя на дубині,
Зелені гори і ліси,
Зелені трави і квітисті.
Чогож так сумно в Верховині
І тужна пісня в полонині,
Тут серед Божої краси?

Почув це дуб й відповідає:
„Тут ворог лютий нас давить,
Та ось, ось буря гремить:
Вже батько Довбуш накликає,
До бою хлопців завзиває,
Хай кріс на плечах заблищить".

Затих на хвилю лист на дубі...
Ой буде лютий буревій,
У Верховині буде бій.
Сховались вівці десь у зрубі,
Не чуть сопілки звуків любих,
А пастух — Стрільчик Січовий.

Аж попід хмари буря грає,
Здрігнулись води і верхи,
Втікають люті вороги,
Київ і Львів радістю грає,
Стрілець наш волю там витає
І вість несе аж тут в верхи.

Приніс вість волі в Верховину,
Знесилений під дубом впав
Й до дуба радісно шептав:
„Я бачив вільну Україну,
І Київ, Львів і полонину...
Я бачив"... тай не доказав.

Заграло листячко на дубі
Осінного тихого дня,
Затягло пісню без кінця.
Блукають вівці десь по зрубі,
А лист вкриває очі любі
Пастушка, жовніра-Стрільця.

Шумить дуб й смутно виглядає,
Коли знов буря загремить.
Стрілець під дубом тихо снить
І жде, коли тут бій заграє,
Коли стрілецький кріс засяє
І встане воля, що тут спить.

3. СВЯТІ ДНІ ЛИСТОПАДОВІ.

Святі дні Листопадові...
Ох, якіж вони чудові
Були внас!
Хто їх тямить, той ликує,
Хто не тямить, хай почує
Про державу України,
Нашу силу, нашу владу,
Славний час!

Була воля в нас усюди,
Були щасні наші люди
Всюди, всі.
Усміхалася землиця,
А Стрільців Січових лиця,
Як за образом пречистим
Румяніли і ясніли,
Як святі.

За Стрілецькі смертні жертви,
За Їх діла незатерті,
Так важні,
Память Їх вовік в нас буде,
Бо ми встали, ми вже люди,
В нас душа жива, не скута.
Не раби ми! Ми народ вже,
Ми живі!

Нас ніхто не всилі вбити!
Ми йдем новий бій створити,
Всі ідем!
Ми підем Стрільців слідами,
Або ляжем головами,
Або ту Стрілецьку славу
І України державу
Ми здвигнем!

—o—

4. МОЛИТВА НА МОГИЛАХ СТРІЛЬЦІВ.

На горбику, у затишку,
Та на цвинтарі
Пишаються хрести святі,
Неначе царі.

Пишаються, до сонічка
Взносять рамена
І тішаться, що йде сюди
Близенька рідня.

Стоять хрести й біліються
Рівненько в рядах;
Зелена тут муравонька,
Могили в квітках.

Тут матінка помолиться
Й обполе квітки,
Там діточки за ненькою
Обітруть слізки.

А онде муж за жінкою,
За мужа жена,
За батьки син помолиться
Осінного дня.

І кожний хрест, як дух живий,
Всміхнеться собі,
Що є кому молитися,
Отут на гробі.

Один лиш хрет невсміхнений,
Немов сирота,
Стоїть смутний, зажурений,
Зарослий в хоптах.

Нема кому прочистити
Бурян й будяки,
Нема кому могилоньки
Убрати в квітки.

Нема кому вклякнути тут
В осінну тишу
Й молитися за праведну,
Незнану душу.

Бо бідний хрест, без напису,
Про теє свідчить,
Що воїн тут похований,
Що жовнір тут спить.

Він хлопець був, дитина ще,
Січовий Стрілець;
У бою тут загинув він,
Був бравий борець.

Ні матінка не знає, де
Її син лежить,
Не знає брат й сестра мала,
Де братчик їх спить.

Не знає і дівчинонька,
Куди їй іти,
Щоб милого Стрільця свого
Цей хрест віднайти.

Пішлиб вони, летіли би
До нього як птах,
Доріженька далекая,
Тернистий їх шлях.

Доріженьку до цвинтаря
Кати стережуть,
За Стрільчика молитися
Вони не дадуть.

Ой, сонічко осіннеє,
Осяй нам наш шлях,
Щоб ми пішли вклонитися
Героям в гробах!

Ой, сонічко небеснеє,
Не світи катам,
Укрийся їм за хмарою,
Дай ясности нам!

Осяй славу Стрілецькую
В Листопаду день,
Щоб ми пішли молитися
Усі як один!

Щоб ми пішли молитися
Під хрест Січовий,
На бій новий там сил знайшли,
На бій пресвятий!

Щоб ми пішли боротися
За правду і честь,
Щоб волю ми собі знайшли,
А ворогам месть.

А покищо помолимось,
Де тільки живем,
На смерть Стрільців присягу ми
Собі проведем.

Зложім святу присягу ми
На честь всіх Стрільців,
І знаних нам й незнаних всіх
Героїв-Борців.

Присягу ми святу зложім,
Що не відпічнем,
Аж стяг волі України
Знову підіймем!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Відбудеться відчит посла Дейвиса.

Товариство Українських Професіоналістів запросило до Філядельфії посла британського паляменту, Риса Дейвиса, щоб дати місцевому гомадянству нагоду почути думки про українську справу від англійського політика, що добре обзнайомлений зо світовою політикою, як теж із національними змаганнями українців. Дата відчиту; неділя, 31. жовтня. Треба надіятися, що на тім відчиті побачимо велике число тут родженої нашої молоді, як теж не сумніваємося в те, що зявиться на нім громадно і старше громадянство.

Адв. І. М. Дудун.

—o—

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ

Витали свого лікаря.

Містечко Вунсакет, Р. Ай., невелике і небагато українців у нім мешкає. Зате в народній праці можна поставити його між першими. Особливо наша молодь є гідна похвали, бо маємо гарне число дівчат і хлопців, що вчаться у вищих школах. Вже маємо таких молодих людей, що покінчили середні і вищі науки. Маємо свого українця лікаря, д-ра Омеляна Каськова, сина місцевого священика української православної церкви, котрий відчинив лікарський офіс у нашому містечку.

Д-р Омелян Каськів покінчив медичний університет у Вашинґтоні, Д. К., тому два роки. Приписову практику відбув у Флавер Госпитал в Толідо, Огайо. Д-р Каськів є вихований в українському дусі. Він є членом місцевого тов. Запорозька Січ, від. 206 У. Н. Союзу. Інтересується громадським народнім життям. Говорить, читає і пише гарною українською мовою. Надто любить українську пісню й українське мистецтво. Одружився з українською дівчиною, п. Анною Афанович, дочкою бл. п. Антона Афановича з Когоз, Н. Й., На прохання родичів і місцевих українців відчинив свій офіс у стейті Род Айленд, з осідком у Вунсакет, Р. Ай.

Щоб гідно привитати свого лікаря, в українській громаді завязано тайний комітет з представників місцевих товариств і бизнесменів. Цей комітет улаштував д-рові Омелянові Каськову велику несподіванку. Дня 26-го вересня ц. р. в просторій „Мекенік Гол" відбувся в його честь величавий бенкет. У тому бенкеті взяли участь приблизно 350 учасників, що були за спільними столами. Були громадяни старші й молоді, місцеві й позамісцеві. Були присутні також представники зо стейту і з міста: стейтовий скарбник п. Генри А. Роберд, олдерменік президент Джеймз Г. Галанд, д-р Джеймз П. О'Брайн міський лікар; олдермен третього дистрикту п. П. Дарес; Томас П. Грейді, супервайзер музики при вищій школі, і панна Анна Чопик, аквокатка-українка з Бостону, Масс. Коли члени комітету увійшли з доктором до салі, присутні повстали з місць і привитали його довготревалими оплесками.

Бенкет розпочав молитвою о. В. А. Каськів. Тостмайстром був молодий наш гром. Іван Кокольський, котрий привитав лікаря дуже гарною промовою. Підчас бенкету повище згадані представники із стейту і з міста виголосили гарні промови, в котрих висловили ґратуляції д-рові Омелянові Каськову, родичам, місцевій громаді й українському народові. Адвокатка п. Анна Чопик виголосила чутливу промову до української молоді, а в кінці побажала докторові доброго успіху. Від громадського комітету промовляв гром. Іван Лисий; висловивши побажання, передав йому „княжий дар" від місцевої української громади. Прийшла черга на лікаря подякувати за бажання. Д-р Каськів був так зворушений тією несподіванкою, що зміг лиш короткими словами зі сльозами на очах подякувати бесідникам, комітетові, гостям і громаді. Підкреслюю, що то була дійсна несподіванка, бо д-р Каськів до останньої хвилі не знав нічого про бенкет.

Після бенкету, як американці опустили салю, продовжалась родинна забава. Підчас цієї забави гром. Іван Кокольський, згадав за рідний край і попросив гостей, щоб зложили жертви на народні цілі. Між гостей пішли з капелюхом гром. Ольга Градюк, Марія Кінаш, Розина Вецал і Марія Кокольська та зібрали $7.50 на „Рідну Школу" в рідному краю і на місцеву рідну школу $9.50. Імен жертводавців не записувано, бо це були дібні датки, а ті, що дали по долярові, не бажали проголошення. Жертви на Рідну Школу до рідного краю вислано через „Обеднання".

Ось так вшанувала вунсакетська громада свого першого українського лікаря в стейті Род Айленд. Дай Боже, щоб ця громада діждалась улаштовувати кожного року несподіванки українським дітям, що покінчать університетську освіту. І є надія, що так буде, бо у вищих школах є місцеві українські дівчата і хлопці, що вже незадовго покінчать університети. Нехай Господь Бог допоможе їм щасливо покінчити свої студії — на радість їх родичам і на славу Неньки України.

Ольга Градюк,
реєстрована піклуванка в стейті Род Айленд.

КОБАЛЬТ І ЗВІРЯТА.

Орґанізм звіряти (і людини) має багато всіляких мінералів у формі первнів або їх солей, що потрібні до правильного життя і праці органів тіла. Вони є посередниками і реґуляторами всяких життєвих процесів, а деякі з них діють подібно як вітаміни.

Це потвердують найновіші фізіольоґічні досліди, які виказують, що до таких первнів належить металь кобальт.

У дуже маленькій скількості знаходиться він у звіринім орґанізмі, де потрібний при витворюванні червоних тілець крови.

Це потверджує т. зв. „прибережна недуга", що виступає в Австралії в овець. Ця недуга проявляється як важке недокрівля і провадить серед поступневого ослаблення вівці до смерти. Два дослідники, Мерстен і Ляйнес, виказали, досліджуючи хорі вівці, що причиною „прибережної недуги" є брак кобальту в паші тих пасовиськ. Вони подавали двом вже конаючим вівцям по 1 мг. (міліграм — 1 тисячна ґрама) денно азотану кобальту.

Ліковані так звірята ожививилися значно вже по 3 днях, а по 10 тижнях лікування кобальтом зовсім видужали.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ Й ҐАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК ДО: "SVOBODA," 81-83 GRAND ST., JERSEY CITY, N.J.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

GREAT GENERAL IS FELICITATED BY UKRAINIANS

Crowd Gathers at Cenotaph to Honor War Dead — Banquet Follows Service

Hundreds of Ontario Ukrainians assembled at the Cenotaph in front of the City Hall yesterday afternoon to honor the memory of the war dead and also to pay tribute to a great soldier on completion of the 50th year of his life since entering the army.

His Excellency General Vladimir Sikewich, a commanding figure in his khaki and red uniform, attended by two uniformed soldiers, placed a wreath on the Cenotaph. His arrival was eagerly awaited by a gathering of Ukrainian men, women, boys and girls which taxed the standing capacity of the City Hall steps and overflowed on to the lawns.

In addition to a large representation of the Ukrainian citizens of Toronto there were representatives of the Ukrainian societies in Hamilton, Oshawa, Brantford and various other Ontario municipalities.

Following the ceremonies at the Cenotaph, General Sikewich was the guest of honor at a banquet in the Ukrainian People's Home.

Attending General Sikewich at the Cenotaph were W. Nebesny and J. Vodiany, while T. Humeniuk, Dr. Yarmay, Leon Sikewich (his Excellency's son), W. Hultay and Rev. Robert Kovalevich also took part in the ceremonies.

Young ladies, members of the Canadian Ukrainian Youth Association, present included: Sophie Duchuk, Joan Bodnarchuk, Mary Materyn, Evelyn Bodnarchuk, Diana Kwas, Irene Romanko, Stella Olymyk, Theodora Humeniuk, Anne Solomon, Anne Duchak, Doris Nykorchuk, Olga Derniuk and Lucy Derniuk.

Four Great Moments

Four mountain peaks in the life of General Vladimir Sikewich, he told an enthralled audience Saturday night, were:

The day he came back to his native city of Kiev in the Ukraine, and heard the Ukrainian tongue spoken without fear of penalty or suppression, and saw the Ukrainian colors of blue and gold flying blavely over the new independent state, which had shaken off shackles of centuries;

The day when, in command of Ukraine's armies, he had driven the last foe beyond her borders;

The day when he appeared as the authorized ambassador of his own state at the capital of Hungary;

And the day, still to come, when he would again see his country independent, his people conducting their own affairs in peace and honor, recognized by the world as the nation of freemen which they are by birth and tradition.

The new risen Phoenix of the Ukrainian state has been, for the time, wing-clipped by the Russian Reds and parcelled by European diplomacy among jealous neighbors; but it will not remain so. You can't keep a good man or a good cause down. A speaker Saturday night said that the Ukraine had lost more casualties by starvation, ill treatment, disease and repression during the ensuing "peace" that she did in the six years of war.

Grand Man's Jubilee

The general made a fine figure in his khaki uniform with crimson stripes and his many decorations showing. His finest decoration was his own magnificent poise.

"His glance is an eagle's, his pace a lion's" — The Telegram headline of a week before was quoted with tremendous enthusiasm by the speakers Saturday night. It came echoing back in congratulatory cablegrams and messages from around the world, for it had been seized on and sent abroad. Ukrainians in Canada, the United States, Belgium, Bulgaria, Czechoslovakia, France, Roumania, Poland, Switzerland, yes, and in farthest away Manchukuo, cabled their greetings and responses, to Toronto Ukrainians, uniting to honor the fiftieth anniversary of Gen. Sikewich entering military life.

All Ranks Represented

The gathering at the Ukrainian People's Home Saturday night was the finest since that fine institution was inaugurated ten years ago. Leaders in Toronto life occupied places on the platform — Mayor Robbins, Controller Conboy, Ald. Saunders, General Robt. Rennie, Col. Fraser Hunter, and other Toronto officers and gentlemen. Mayor Robbins was asked to speak, as representing the municipality, Arthur Roebuck, K. C., former Attorney-General, for the legal profession, General Rennie for the men of war, C. H. J. Snider, associate editor of the Telegram, for all friends of the Ukraine.

There was also on the platform an impressive selection of Ukrainian business men, including one bearing the famous name Mazeppa. There was oratory of high order, both in English and Ukrainian, from Dr. W. J. Yarmey, president of the jubilee committee, Mr. W. Hultay, the secretary of the committee, the Rev. Robert Kovalevich, Mr. Theo. Humeniuk, barrister, and others.

Hail, Hail General!"

Two great climax marked the evening. When the general entered the choir of the Ukrainian National Home, in their brilliant costumes in the gallery above him, showered him with silver tribute of their voices. It brought tears to his eyes and to theirs.

Again, after violin trios by the Misses Sklar, vocal solos by Miss Donia Stephania, who drove in from Windsor, and Jack Dale's pleasing radio voice, and piano solos by Miss A. Perch, Mr. Peter Yndak's splendid choir again burst forth in "Hail, Hail, General!" and the hero was presented by Dr. Yarmey with a small and highly important book upon a cloth-covered tray, and with a magnificent bouquet of roses by youthful Anna Hryhoriak, very splendid in full national costume. The gallant general kissed the fair donor — he himself had thus been saluted, in Slavic fashion, by Dr. Yarmey — and passed the beautiful roses to his honored wife.

And the book?

That is the general's.

(The Evening Telegram, Toronto, Sept. 27, 1937).

ТАРЗАН І БОГИНЯ МАЇВ.

(135)

„Щади набої!" — закричав Тарзан до Дарнота, який вистрілював їх уже без найменшої надуми. „Кілька трупів отсих маянських сторожів нас не врятують!" Але Дарно далі стріляв. Він виглядав так, наче сам зійшов з глузду. Фактично він був у великім подразненні. Стріляючи до тих маянських потвор, йому здавалося, що мстить ті муки, яких він зазнав від них передтим.

Тарзан мав рацію, що ця стрілянина ні до чого не доведе. На місце одного застріленого маянця здавалося, що сотки нових появляються. Вони вже заповнювали коридор. Вкінці набої Дарнота вичерпались. Потягаючи ще кілька разів за язичок револьверу надармо, він шпурнув тим револьвером у лице маянців. Після цього вони опанували його.

Тарзан придивлявся до того всього і йому знов похололо серце. Знов здавалося, що надія пропала. Тільки появився промінчик надії і зараз знову зник. Що тепер робити? В серці Тараана зродилася гадка про Залію. Він запримітив, що ця дикунка має до нього якесь почування. Одначе він теж бачив, що те почування деколи оберталося в жорстокість.

„Котре почування сильніще"? — думав собі Тарзан, „Любов чи ненависть?" Обставивши клітку з усіх сторін сторожами, Тоґацаль вернувся назад до своєї кімнати. Там на своє здивування він знайшов королеву Залію. Її погляд був заклопотаний. Тоґацаль відразу відгадав, чого вона хоче, і грізно до неї заговорив: „Коли ви хочете увільнити Тарзана, то даремний ваш труд".